

Orimattilan kaupunki

Viite: Lausuntopyyntö 8.1.2025**Asia: Aurinkovoimalan rakentaminen, Vähä-Sorrila, Orimattila**

Niinikosken Aurinkoenergia Oy hakee sijoittamis- ja rakentamislupaa aurinkovoimalan toteuttamiseksi Vähä-Sorrilaan, Niinikosken kylän länsipuolelle. Hankealue sijaitsee noin kuuden kilometrin etäisyydellä Orimattilan keskustasta itään. Hankealue on noin 115 hehtaaria ja koostuu kahdeksasta kiinteistöstä. Alueelle tulisi aurinkopaneelien lisäksi muuntamoita, sähköasema ja maanalaisia kaapeleita sekä 24 kontin suuruinen akkuvarasto.

Lahten museot/Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo esittää pyydettyä lausuntonaan hankkeesta seuraavaa.

Arkeologinen kulttuuriperintö

Suunnittelualan muinaisjäännösinventointi on suoritettu Heilu oy:n toimesta kesäkuussa 2024. Museo on arvioinut inventoinnin raportin ja katsoo hankkeeseen liittyvän muinaisjäännösselvitystyön olevan sen myötä riittävää. Suunnittelualan muinaisjäännöstiedot ovat ajan tasalla. Suunnittelualueella sijaitsevat kohteet, muinaismuistolain (295/1963) suojaama kiinteä muinaisjäännöskohde, nauriskuoppa-alue (*Kiviharju* 1000053638) ja muu kohde, mahdollinen raivausröykkiö (*Vähä-Sorrila* 1000053639) on huomioitu hankkeessa ottaen huomioon niiden suojeluarvon: ne sijaitsevat alueilla, joissa maankäyttö ei tule muuttumaan nykyisestä. Suunnitelmakarttaan/asemakarttaan kohteet on kuitenkin syytä merkitä selkeämmin, kiinteä muinaisjäännös merkinnällä *sm* ja muu kohde merkinnällä *s* sekä aluerajauksilla. Lisäksi asemakartan symboli- ja opastetekstikohtaa on syytä tarkentaa:

sm Muinaismuistolailla (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös, nauriskuoppien alue. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä suunnitelmista on pyydettyä alueellisen vastuumuseon (Lahten museot) lausunto.

s Muu kohde (mahdollinen raivausröykkiö).

Kuten asemakartan tietoihin on merkitty, suojelua edellyttävät kohteet on syytä huomioida myös aurinkopuiston rakentamisaikana merkitsemällä ne maastoon niiden vahingoittumisen ehkäisemiseksi.

Muilta osin museolla ei ole hankkeesta huomautettavaa arkeologisen kulttuuriperinnön osalta.

Rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema

Hankealue sijoittuu suurelta osin maakunnallisesti arvokaalle maisema-alueelle *Niinikosken kulttuurimaisema* (MaMa 2024). Kyseessä on Artjärven viljelyseudun maisematyyppiä edustava jokilaaksomaisema-alue, johon sisältyy maakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö, *Niinikosken kylä* (MARY 2024). Maiseman arvoalueen kokonaispinta-alasta noin 9 % ulottuu hankealueelle. Selvitysalueelle, alle kahden kilometrin etäisyydelle hankealueesta ulottuu osa maakunnallisesti arvokkaasta maisema-alueesta *Artjärven kulttuurimaisema*.

Maakunnallisesti arvokkaiksi maisemiksi määriteltyjä alueita koskee Päijät-Hämeen maakuntakaavassa (2014) annettu suunnittelumääräys: *Alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, kehittämisessä ja hyödyntämisessä on vaalittava alueen keskeisiä erityispiirteitä ja omaleimaisuutta sekä huomioitava kokonaisuuden kannalta merkittävien maisema- ja kulttuuriympäristöarvojen säilyminen*. Hankealueelle ei ole laadittu yleis- tai asemakaavaa.

Lahten museot on 5.6.2024 pidetyssä viranomaiskokouksessa todennut, että hankkeessa on tunnistettu maisema- ja kulttuuriympäristöasioiden osalta läheiset arvoalueet ja selvitystarpeet. Maisemaselvityksen tueksi on pyydetty hyvät valokuvasovitteet hankkeen vaikutusten arviointia varten.

Lausuntopyyntöön aineistoon lisätyissä maisemaselvityksessä (11.9.2024) sekä maisemavaikutusten arviointi -raportissa (18.11.2024; FCG Finland Oy) on huomioitu museon pyynnön mukaisesti maakunnallisten arvoalueiden päivitysinventointi. Selvityksessä on tunnistettu maakunnallisten arvoalueiden lisäksi paikallisesti arvokkaat, alle kahden kilometrin etäisyydellä sijaitsevat kohteet Mäkelä, Museo-Hovila ja Koti-Kartano.

Hankealue on suurimmilta osin viljelykäytössä olevaa peltoa, joiden lomassa sijaitsee metsäisiä kumpareita. Suunnittelualueen rakennuskanta muodostuu vanhojen karttojen perusteella pääosin jälleenrakennuskauden ja sen jälkeen ajoitettavista rakennuksista. Maisemaselvityksen mukaan hankkeen keskeiset vaikutukset kulttuuriympäristön osalta ovat paikallisia. Hankealue kattaa maisema-alueesta pienen osan ja sijaitsee maisema-alueen reunalla ei niin keskeisellä paikalla. Hankkeen toteutumisen myötä osa maisema-alueen ominaispiirteinä olevia viljelyalueita muuttuu energiantuotantoalueeksi, mikä on havaittavissa paikallisella tasolla erityisesti Niinikoskentieltä. Merkittävämpiä maisemavaikutuksia syntyy myös paikallisten asukkaiden kokeman arkimaiseman osalta. Hankkeessa suunnitellut rakenteet ovat 3,3 metrin korkuisina suhteellisen matalia, jolloin niiden maisemalliset vaikutukset ovat merkittäviä vain melko rajatulla alueella. Kuitenkin niillä alueilla, joille

rakennelmat sijoittuvat, sekä niiden läheisyydessä, kulttuuriympäristö ja -maisema muuttuu aivan oleellisesti. Niinkosken kyläalueelle näkymävaikutuksia saattaa aiheutua vähäisesti. Päivitysinventoinnissa tunnistetuille arvoalueen avainkohteille aurinkopaneelit eivät näy eikä maisemavaikutuksia synny.

Selvityksessä todetaan, että maisemallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteiden toteutuminen selviää jatkosuunnittelussa. Museon näkemyksen mukaan lieventäminen tulee tehdä mieluiten paneelien sijoittelulla tai niiden karsimisella, kuin maavallein, joilla itsellään on maisemavaikutuksia enimmäkseen tasaisessa ja avoimessa peltomaisemassa. Myös kasvillisuuden istuttamista suojavyöhykkeeksi tulee samasta syystä harkita tarkoin. Yksittäisten pihapiirien kohdalla kasvillisuuden hyödyntäminen näkymien häivyttämiseksi voi olla mahdollista, mikäli se voidaan toteuttaa ilman, että vaikutelma yhtenäisestä peltomaisemasta heikkenee. Kuten selvityksessä todetaan, tehokkaana lieventämiskeinona pääsääntöisesti tasaiselle ja alavalle maalle sijoittuvalle aurinkovoima-alueelle toimii alueen nykyisten puustoisten vyöhykkeiden ja esimerkiksi metsäsaarekkeiden säilyttäminen hankealueella tai sen ympäristössä.

Aurinkopaneelien sijoittamista tai lieventävien keinojen käyttöä tulisi punnita kokonaisvaltaisesti ottaen huomioon koko hankkeen vaikutusten olennaisuus sekä arvokkaan rakennetun kulttuuriympäristön ja maiseman arvot.

Lahden museot / Päijät-Hämeen alueellinen vastuumuseo

tutkimuspäällikkö	Liisa Koskelainen
arkeologi	Esko Tikkala
rakennustutkija	Satu Taivaskallio

Tiedoksi: Museovirasto, Hämeen ELY-keskus